

Zpráva o případech, v nichž nebylo dosaženo nápravy ani postupem podle § 20 zákona o veřejném ochránci práv

Podle ustanovení § 24 odst. 1 písm. b) zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů, informuji Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky o případech, v nichž se mi nepodařilo dosáhnout dostatečných opatření k nápravě ani cestou vyrozumění nadřízeného úřadu či vlády nebo informováním veřejnosti o zjištěných ze šetření podle § 20 zákona o veřejném ochránci práv.

A. Nevyplacení přiznané dotace (sp. zn. 5483/2015/VOP)

Zabývala jsem se případem, kdy **poskytovatel přizná dotaci, ale pak část nevyplatí** s odůvodněním, že má pochybnosti, jestli příjemce neporušil pravidla pro zadávání veřejných zakázek. Finanční úřad sice posléze ve prospěch příjemce konstatuje, že k porušení rozpočtové kázně nedošlo, ale poskytovatel „zadržanou“ část dotace stejně nevyplatí a tvrdí, že nikoli finanční úřad, ale poskytovatel sám může posoudit, jestli byly podmínky porušeny nebo ne. Porušení pravidel však nemusí příjemci prokazovat, nevede žádné transparentní správní řízení a donedávna zákon dokonce vylučoval soudní přezkum zastavení toku průběžně proplácené dotace.

Příjemci, kterým byla dotace přiznána, a s těmito finančními prostředky oprávněně počítali, se tak dostávají do složité situace. V jednání poskytovatele pak přirozeně spatřují prvek libovůle a netransparentnosti.

Jedním z poskytovatelů, jehož postupem jsem se zabývala, je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. V rámci operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost přiznalo dotaci, ale následně část nevyplatilo. Na příslušný finanční úřad nahlásilo údajné nesrovnalosti v čerpání dotace. Finanční úřad provedl u příjemce dotace daňovou kontrolu se závěrem, že se příjemce nedopustil porušení rozpočtové kázně. Ministerstvo přesto odmítlo dotaci vyplatit s tím, že si samo provedlo kontrolu a s názorem finančního úřadu nesouhlasí. Přitom však nevedlo řízení o odnětí dotace na základě porušení pravidel.

Podle mého názoru, rozpočtová pravidla (ve znění účinném v rozhodné době) umožňovala ministerstvu dotaci nevyplatit pouze dočasně. Avšak o tom, zda opravdu došlo k porušení podmínek dotace, se muselo rozhodnout v jiném řízení – a to buď finanční úřad při stanovení odvodu za porušení rozpočtové kázně či sám poskytovatel v řízení o odnětí dotace. Jednání ministerstva, které nevyplatilo přiznanou dotaci navzdory názoru finančního úřadu a bez toho, aby rozhodlo o jejím odnětí, nemělo zákonný podklad a opíralo se pouze o metodiky. **Takové jednání je však podle mne v rozporu s rozpočtovými pravidly, s Ústavou i Listinou,** které zaručují, že státní moc je vykonávána jen na základě zákona.

Ministerstvo se s mým názorem neztotožnilo ani po vydání zprávy o šetření ani závěrečného stanoviska, proto o jeho postupu byla informována veřejnost. O tom, zda mohou poskytovatelé postupovat tímto způsobem, **bude rozhodovat i rozšířený senát Nejvyššího správního soudu.**

Jelikož se mi nepodařilo dosáhnout nápravy ani prostřednictvím sankce, informuji o této skutečnosti Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky.

Zpráva o šetření zde: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/4226>

Závěrečné stanovisko zde: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/4444>

B. Pochybení Věznice Všehrdy ve věci kázeňského řízení s odsouzenými (sp. zn. 4622/2015/VOP)

Šetřila jsem stížnost odsouzeného ve věci dvou, z mého pohledu, problematických **kázeňských trestů** a požadovala jejich zrušení.

V prvním případě **věznice nerespektovala zásadu přiměřenosti a subsidiarity**. Jednání stěžovatele lze vnímat jako ne zcela standardní (ve smyslu slušné). Ale pokud se po právu domáhal vysvětlení špatného postupu během orientačního testu na návykové látky, nelze mu klást k tíži fakt, že u toho zvyšoval hlas a vykřikoval (bez vulgarit a urážek), jak se podává z odůvodnění rozhodnutí o uložení kázeňského trestu. Fakticky tak byl stěžovatel kázeňsky trestán za drzou poznámku ve vztahu k vychovateli ve znění „Nebudte aktivní“.

Ve druhém případě věznice dokazování kázeňského přestupku postavila (především) na **výpovědi utajovaného svědka** a neprovedla další možné důkazy (výpovědi svědků). Krajský soud v Hradci Králové (č. j. 30 A 97/2014-51) výslovně k obdobnému případu uvádí, že „jsou-li v řízení provedeny výsledky konkrétních osob, přičemž na základě právě jejich svědectví je konstruováno zavinění žalobce (odsouzeného), **nelze v odůvodnění rozhodnutí tyto svědky nekonkretizovat** s ohledem na potřebu ochrany jejich případné bezpečnosti. Ostatně **samotné používání utajovaného svědka se jeví v kázeňském řízení jako problematické** i s ohledem na § 58 odst. 3 řádu výkonu trestu odnětí svobody, podle něhož „v řízení o kázeňském přestupku je důkazním prostředkem vše, co může přispět k objasnění skutku, zejména vlastní zjištění zaměstnance Vězeňské služby, výpovědi odsouzených a jiných osob, věci, listiny a ohledání. Důkazy musí být označeny konkrétně, a to takovým způsobem, aby je bylo možno prověřit. Jsou-li důkazním prostředkem výpovědi svědků, uvede se stručný obsah jejich výpovědí s jejich vlastnoručním podpisem“.

Vzhledem k tomu, že ředitel Věznice Všehrdy po zprávě o šetření ani po závěrečném stanovisku můj názor neakceptoval, využila jsem sankčního mechanismu dle zákona o veřejném ochránci práv a obrátila se na generálního ředitele Vězeňské služby ČR. Ve svém stanovisku mě generální ředitel informoval o tom, že kázeňský trest uložený v prvním popsaném případě považuje za adekvátní a v mezích správního uvážení zaměstnanců s kázeňskou pravomocí. Ve druhém popsaném případě pak uvedl (v rozporu s mými závěry), že výpověď utajovaného svědka byla pouze dalším nikoliv stěžejním podkladem pro uložení kázeňského trestu.

Jelikož se mi nepodařilo dosáhnout nápravy ani prostřednictvím sankce, informuji o této skutečnosti Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky.

C. (Ne)účast odsouzeného na pohřbu příbuzného (sp. zn. 1640/2016/VOP)

Obrátil se na mne odsouzený, který se nachází ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Znojmo a ve svém podnětu si stěžoval, že mu **vězeňská služba neumožnila opustit věznici za účelem účasti na pohřbu bratra.**

Šetřením jsem dospěla k závěru, že věznice pochybila. **Právo účastnit se pohřbu člena rodiny totiž spadá pod ochranu čl. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod** – právo na nezasahování do soukromého a rodinného života. Pakliže věznice do tohoto práva zasáhne, musí svůj zásah dostatečně a přesvědčivě odůvodnit.

Zjistila jsem, že ředitelka věznice své zamítavé rozhodnutí zdůvodnila typem trestné činnosti stěžovatele tím, že není pracovně zařazen a dále pouze obecným poukazem na problémy s alkoholem a drogami, nikterak nezohlednila pozitivní hodnocení stěžovatele v průběhu výkonu trestu odnětí svobody ve věznici. **Stěžovatel neobdržel žádné zdůvodnění zamítavého rozhodnutí**, pouze podepsal, že byl s rozhodnutím seznámen.

Věznice tak podle mého názoru porušila právo stěžovatele na soukromý a rodinný život tím, že mu nepovolila opustit věznici v souvislosti s pohřbem bratra v situaci, kdy je ve věznici ukázněný, je zařazen v tzv. 1. prostupné skupině vnitřní diferenciaci a plní program zacházení.

Ve věci jsem vydala zprávu o šetření s posléze i závěrečné stanovisko s návrhem opatření k nápravě. Vzhledem k tomu, že ředitelka věznice s mým hodnocením nesouhlasila, obrátila jsem se formou sankce na generálního ředitele Vězeňské služby. Ve svém stanovisku mi sdělil, že z právního hlediska byl postup věznice v souladu s právními předpisy. Přerušování výkonu trestu pro naléhavé rodinné důvody je „nenárokové právo“. Žádost stěžovatele projednala komise odborných pracovníků a ředitelka věznice postupovala v souladu s jejich doporučením. Současně generální ředitel neshledal postup věznice jako rozporný s čl. 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Jelikož se mi nepodařilo dosáhnout nápravy ani prostřednictvím sankce, informuji o této skutečnosti Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky.

Zpráva o šetření zde: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/3974>

Závěrečné stanovisko zde: <http://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/4676>

D. Nedostatečné vyřízení stížnosti odsouzeného (sp. zn. 4635/2016/VOP)

Předmětem mého šetření bylo **neumožnění pravidelného telefonického kontaktu odsouzeného ve Věznici Kuřim se synem a nedostatečné vyřízení stížnosti**. Konstatovala jsem pochybení věznice v tom, že stěžovateli neumožnila telefonovat svému synovi pravidelně v jeden určený pracovní den v odpoledních hodinách, a zdůvodnila jsem tento požadavek jednak okolnostmi na straně stěžovatele, ale taktéž i z hlediska výkladu příslušných právních předpisů.

Ze strany Věznice Kuřim nedošlo ani po zprávě o šetření ani po závěrečném stanovisku k nápravě, nicméně zohlednila jsem až následné vyjádření generálního ředitele Vězeňské služby ČR, že v **současné době je uváděn do provozu nový systém telefonování**

odsouzených, který zajistí odsouzeným možnost telefonovat s osobami blízkými v daleko větší míře, než tomu bylo dosud, a rovněž s menšími výdaji než doposud. Vzhledem k uvedenému se stalo další řešení podnětu stěžovatele bezpředmětným, a proto jsem své šetření v tomto bodě ukončila.

Generální ředitel však nepřijal mou argumentaci v tom, že stížnost stěžovatele nebyla vyřízena řádně (vyrozumění, které stěžovatel obdržel, je příliš stručné a nereaguje výstižně, srozumitelně a vyčerpávajícím způsobem na námitky stěžovatele). **Nesouhlasil s mým názorem, že v souvislosti s vyřizováním stížností vystupuje vězeňská služba jako správní orgán** a jako takový má postupovat dle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů. Z důvodu legislativní absence zákona o stížnostech bylo pro postup při vyřizování stížností použito pouze ustanovení § 175 správního řádu.

Ze základních zásad činnosti správních orgánů lze, podle mého názoru, dovozovat požadavky na vyřízení stížnosti, tedy požadavky na formální a obsahovou stránku vyřízení stížnosti, a není tedy možné konstatovat, že by toto vyřízení nemělo postrádat určitou kvalitativní složku. Stížnost by měla být prošetřena řádně a včas. Požadavek na řádné vyřízení stížnosti je stanoven jak ve správním řádu, tak v nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 55/2014. Pod termín „řádně“ zcela jistě nemůžeme zařadit takové vyřízení stížnosti, v jehož závěru není stěžovatel informován o tom, jakým způsobem došel správní úřad (věznice) ke svým závěrům.

Jelikož se mi nepodařilo dosáhnout nápravy ani prostřednictvím sankce, informuji o této skutečnosti Poslaneckou sněmovnu Parlamentu České republiky.

V Brně dne 24. dubna 2017

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D.
veřejná ochránkyně práv